

Bemærkninger til forslaget til folketingsbeslutning.

I. Konventionens forhistorie.

Som et led i De forenede Nationers almindelige virke for folkerettens kodifikation og udvikling besluttede den 21. generalforsamling i 1966 at sammenkalde en international konference vedrørende traktatretten. Konferencen fandt sted i Wien fra den 26. marts til den 24. maj 1968 og fra den 9. april til den 23. maj 1969 med deltagelse af 103 lande under 1. samling og 110 lande under 2. samling. Konferencen resulterede i vedtagelsen den 23. maj 1969 af en konvention om traktatretten.

Grundlaget for forhandlingerne på konferencen var et af De forenede Nationers folkeretskommission udarbejdet konventionsudkast indeholdende regler om traktaters indgåelse, ikrafttræden, anvendelse, fortolkning, ændring, bortfald og suspension m. v. I sin kommentar til udkastet fremhæver folkeretskommissionen, at udkastet er udtryk for både kodifikation og videreudvikling af folkeretten, men at det ikke lader sig gøre at fastslå, til hvilken af de to kategorier hver enkelt bestemmelse henhører.

I det store og hele blev de i udkastet indeholdte bestemmelser vedtaget af konferencen omend med adskillige ændringer, som dog i det væsentlige var af teknisk og redaktionel karakter.

Fra konferencens begyndelse i 1968 var der imidlertid to spørgsmål, som skilte de deltagende lande i en sådan grad, at det på et tidspunkt var tvivlsomt, om konferencen kunne afsluttes med et positivt resultat. Det drejede sig for det første om spørgsmålet om retten for enhver stat – uanset om den er medlem af FN eller i øvrigt anerkendt af det store flertal af andre stater – til at tiltræde multilaterale traktater af generelt indhold i almindelighed og specielt selve traktatretskonventionen (»all states«-spørgsmålet). Det andet spørgsmål drejede sig om nødvendigheden af at optage bestemmelser i traktatretskonventionen om tvungen bilæggelse af tvister vedrørende traktaters ugyldighed m. v. Folkeretskommissionens konventionsudkast indeholdt i kap. V en række bestemmelser om traktaters ugyldighed og ophør som følge af tvang, svig, bestikkelse, modstrid med ufravigelige folkeretlige normer (jus cogens), fundamentale ændringer af forholdene m. v., men ingen bestemmelser om *tvungen* bilæggelse af tvister, som måtte opstå i forbindelse med disse bestemmelsers anvendelse og fortolkning. Mellem de vestlige lande og adskil-

lige andre lande var der fra begyndelsen enighed om, at konventionsudkastets bestemmelser om traktaters ugyldighed m. v. ville indebære en fare for traktatsikkerheden, såfremt de ikke blev suppleret med regler om tvungen bilæggelse af tvister. På konferencens 1. samling blev der derfor fremsat flere forslag til fastlæggelse af sådanne regler. Interessen koncentrerede sig under den sidste fase af udvalgsarbejdet om et forslag fremsat af 21 mindre lande, heriblandt Danmark, Finland og Sverige, gående ud på at etablere en tvungen kombineret mæglings- og voldgiftsprocedure til bilæggelse af alle tvister vedrørende traktaters ugyldighed m. v. Dette forslag blev vedtaget af konferencens arbejdsudvalg, hvis afstemningsregler krævede simpelt flertal til vedtagelse. Under afstemningen i plenarforsamlingen, hvor to trediedels flertal var nødvendigt til vedtagelse, blev forslaget imidlertid forkastet.

Det lykkedes dog på konferencens næstsidste dag at tilvejebringe en kompromisløsning, som for så vidt angår »all states«-spørgsmålet bestod i vedtagelsen af en deklaration, i hvilken konferencen bl. a. udtalte sin overbevisning om, at multilaterale traktater, som angår kodifikation og videreudvikling af folkeretten, eller hvis hensigt og formål er af interesse for folkeretssamfundet som helhed, bør være åbne for universel deltagelse, samt anbefalede FN's generalforsamling at overveje at udsende indbydelser med henblik på at sikre den videst mulige deltagelse i traktatretskonventionen og endvidere udtrykte håbet om, at FN's medlemslande vil bestræbe sig for at gennemføre deklarationens hensigt. Med hensyn til spørgsmålet om bilæggelse af tvister hidrørende fra traktaters ugyldighed gik kompromisløsningen ud på, at alene tvister hidrørende fra konventionens bestemmelser i art. 53 og 64 om ugyldighed som følge af, at en traktat er stridende mod ufravigelige folkeretlige normer (jus cogens), skal kunne henvises til afgørelse af Den internationale Domstol eller ved voldgift af enhver af parterne, medens alle andre tvister om traktaters ugyldighed m. v. skal henvises til en særlig mæglingsprocedure, jfr. konventionens art. 66.

Dette kompromis gjorde det muligt, at traktatretskonventionen som helhed kunne vedtages med et betydeligt flertal. Den danske delegation stemte for kompromisforslaget såvel som for konventio-